

VAN DE REDACTIE

Wanneer een wetenschappelijk tijdschrift voor hedendaagse geschiedenis spontaan en ongeveer gelijktijdig een reeks artikelen toegezonden krijgt over een bepaald onderwerp, kan er dan over toeval gesproken worden of is er meer aan de hand? In dit geval betreft het enkele bijdragen over België en de Eerste Wereldoorlog, een onderwerp dat in de periode na 1945 zeker niet in de hoogste regionen van de hitparade van favoriete thema's van contemporanisten prijkt. De *BEG*-redactie besloot deze bijdragen samen te brengen in een Dossier en vroeg aan Laurence van Ypersele er een inleiding bij te schrijven.

De Tweede Wereldoorlog was veel meer dan de Eerste (zo wordt er althans vaak over gedacht) een totale oorlog en kreeg (daarom?) gedurende decennia en zeker de voorbije 30 jaar een in vergelijking overweldigende aandacht. De jaren 1940-1945 promoveerden tot het referentiepunt van de 20ste eeuw: die oorlog was niet alleen en eigenlijk zelfs niet hoofdzakelijk een militair conflict, maar veeleer een strijd tegen ideologische duivels die een uitdaging vormden voor de economisch-sociale en maatschappelijk-democratische vooruitgang van de westerse beschaving.

Het feit dat de judeocide vandaag het ijkpunt is geworden van het democratisch gehalte van een maatschappij, illustreert dit. In dit 'ethisch' perspectief situeert zich tevens de brede en wereldwijde consensus om de tijdens de Holocaust-periode aan de joden ontstolen goederen te restitueren of te vergoeden. Het is dus geenszins toeval dat een artikel in dit nummer precies gewijd is aan een voor België bijzonder aspect van deze plundering, de beroving van de joodse diamantairs in Antwerpen. Het artikel van Eric Laureys bestrijkt een terrein waaromtrent in het buitenland erg veel vragen bestaan en het is interessant om vast te stellen hoe in deze materie de racistische ideologische premissen van het Derde Rijk eerst ogenschijnlijk in de clinch gaan, maar naderhand toch convergeren met economische motieven.

Inmiddels was (en is) het historisch geheugen van de Grote Oorlog in België dus op de achtergrond gedrongen (behalve dan misschien in de Westhoek), al lijkt daar vandaag (voornamelijk in Franstalig België?) voorzichtig verandering in te komen. De wijze waarop dit gebeurt – Laurence van Ypersele geeft daaromtrent in haar inleiding de nodige duiding – staat dan weer niet los van een globale tendens in de eigentijdse geschiedenis. De toegenomen aandacht voor het samenspel tussen cultuur-politiek-mentaliteit-sociale context is reeds een decennium lang manifest in de historiografie aanwezig en lijkt zich nu, met enige vertraging, ook in een nieuwe geschiedschrijving van de Eerste Wereldoorlog in België te vertalen. Dit is om meerdere redenen verheugend; '14-'18 heeft in ons land vele gevolgen gehad op politiek terrein (stemrecht, de nationale problematiek) die reeds eerder werden gesignaleerd en bestudeerd, over de cultuur van die oorlog zelf en hoe hij ook een breuk vormde met de 19de eeuw in sociaal-cultureel opzicht blijft evenwel nog veel te schrijven.

Rudi Van Doorslaer